

EL CLIMA DE L'AULA INCLUSIVA

Aspectes importants perquè un aula puga considerar-se inclusiva:

- Els aprenents necessiten creure que poden aprendre i que el que estan aprenent és útil, rellevant i significatiu per a ells.
- Que s'exigiran esforços en la mesura de les seues possibilitats, aprenentatges que puguen aconseguir, tasques que puguen realitzar amb èxit.
- **Saber que pertanyen a un grup**, que hi ha relacions d'estima i respecte mutu, normes comunes i un sentit de comunitat on cada membre aporta i rep dels altres, des de les seues possibilitats i limitacions.
- Entendre que són **responsables del propi aprenentatge**. És important que coneguen els objectius que han d'aconseguir, donar-los retroalimentació en les coses que van realitzant, donar-los suport per a anar avançant i aconseguir els objectius (planificació).
- **Crear un clima de confiança**, en el qual els errors puguen formar part de l'aprenentatge i puguen servir per a reflexionar, aprendre i millorar. Confiança per a preguntar quan alguna cosa no se sap, quan alguna cosa no s'entén, quan es tenen dubtes, etc.
- Donar **espai als sentiments i emocions a l'aula**: l'alegria, la tristesa, la por, la inseguretat, l'amistat, etc.; celebrar els èxits, felicitar pels assoliments, pels avanços.
- Crear un ambient ric en estímuls, la qual cosa s'aconsegueix amb diferents recursos i materials de diferent tipus: música, murals, pòsters, fotografies, taulers d'anuncis, etc. Però aquesta riquesa també es proporciona a través de la varietat de tasques, estímuls, suports i de materials i activitats que "enganxen" l'alumnat.
- Utilització **de música per a crear ambients de treball més dinàmics o relaxats**.
- Donar espai al sentit de l'humor i el riure.
- **Organització de l'aula que garantisca la participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat**.

COM ORGANITZAR UNA AULA INCLUSIVA?

L'AGRUPAMENT COM A ESTRATÈGIA ORGANITZATIVA I D'APRENTATGE

Algunes regles per a treballar en grups

- Identificar els punts forts o especialitats de cada component del grup.
- Definir els objectius o la tasca final a aconseguir entre tot el grup.
- Determinar el temps de treball i fer una planificació temporal.
- Establir clarament les regles i l'organització del grup.
- Establir la forma de treball com a equip dins de cada grup.
- Distribuir les responsabilitats individuals de cada membre del grup.

Formes d'agrupament

- **Gran grup o grup aula.** Tots els aprenents participen en l'activitat com un sol grup.
- **Individual.** Cada alumne o alumna ha de realitzar tasques que li suposen enfrontar-s'hi de forma personal i dur-les a terme independentment o amb suport del docent, bé siguin comunes aquestes a les tasques dels seus companys o bé es tracte d'una activitat individualitzada, perquè aconseguisca un aprenentatge específic.
- **Grups.** La classe es divideix en xicotets grups, de diferent grandària o naturalesa en funció de l'objectiu que s'hi pretenga aconseguir (aprenentatge cooperatiu).

Tipus de grups

Afins	Per a realitzar certes tasques, es pot dividir la classe en grups afins d'acord amb el nivell de coneixements previs, els interessos o les capacitats, de manera que es puguin assignar a cada grup tasques en què tots puguin aportar i aprendre. Cada grup haurà de desenvolupar tasques i arribar a un resultat diferent en funció del que ja saben i del que poden aprendre. Hauran de tindre un repte adequat a les seues necessitats i possibilitats.
Heterogenis	Estructures cooperatives.
Grups d'interés	L'aprenentatge és més fàcil i l'atenció es manté per més temps quan els aprenents estan interessats en les coses que estan aprenent. Poder buscar informació, parlar sobre el tema, discutir, indagar. Fer activitats, preparar-ne altres per compartir amb els companys el seu interès i els descobriments pot suposar reptes o desafiaments per a implicar-los en l'estudi d'aqueixos temes.

Tutoria entre iguals	Els aprenents poden ajudar-se els uns als altres en tasques específiques. D'aquesta manera el que tutoritza aprén i assumeix una responsabilitat envers l'altre, organitza el seu coneixement i el transmet. L'alumne o l'alumna tutoritzat també es beneficia d'un ensenyament individualitzat per part d'un company, entre iguals, amb llenguatge i referents comuns, més pròxims a vegades que els que utilitza el docent.
Mentors	Tutoria o suport per part d'aprenents d'edat o classes superiors, als quals se'ls assigna la responsabilitat de donar suport, en alguna temàtica que els és familiar o en què tenen bones capacitats, als aprenents de cursos inferiors, de manera que els majors tinguin l'oportunitat d'ajudar o compartir els seus coneixements amb els més xicotets.
COMPONENTS	
Criteris d'avaluació	Capacitats que ha de desenvolupar l'alumnat com a conseqüència del procés d'ensenyament-aprenentatge. Es poden considerar, per tant, intencions educatives, ja que són objectius que es pretén que aconseguisca l'alumnat; tenen <i>caràcter planificat</i>, ja que són la fi del procés d'ensenyament-aprenentatge. Cal utilitzar continguts i recursos metodològics variats. Les capacitats, que cal desenvolupar en l'alumnat poden ser: ■ Cognitives. ■ Expressives. ■ Motrius. ■ Afectives. ■ D'inserció social. La redacció dels criteris d'avaluació inclusius suposa tindre en compte l'existència d'una gran varietat de mitjans i instruments per a la consecució d'un mateix criteri, sense que l'ús d'un mitjà o un altre desvirtue la finalitat d'aquest.

COMPONENTS

DIVERSOS MITJANS PER A LA CONSECUCIÓ DE CADA OBJECTIU (DUA)

Hem de plantejar diferents mitjans perquè l'alumnat assolisca l'objectiu. Unir un objectiu a un únic mitjà per a la seua consecució pot, d'una banda constituir una barrera per a alguns alumnes i, per una altra, no suposar un repte o desafiament adequat per a uns altres.

Per això, la diversitat de mitjans ofereix al professorat la possibilitat de proporcionar els suports necessaris a aquell alumnat que els necessite, i establir diferents nivells de desafiament d'acord amb les característiques i necessitats específiques de cada aprenent. Tot això mantenint un mateix objectiu per a tots. Els diferents mitjans poden ser escrits, visuals, auditiu, mitjans d'expressió corporal, etc.

Continguts

Conjunt de **coneixements, habilitats, destreses i actituds** que contribueixen a l'assoliment dels objectius de cada ensenyament i etapa educativa i a l'adquisició de competències. Els continguts s'ordenen en assignatures, que es classifiquen en matèries, àmbits, àrees i mòduls en funció dels ensenyaments, les etapes educatives o els programes en què participe l'alumnat.

Els continguts poden definir-se com allò que els aprenents **haurien de saber o comprendre com a resultat del procés d'aprenentatge**.

Com ho fem?

Adequació de textos. Adaptar el text o el seu contingut per a facilitar la comprensió de la informació rellevant als aprenents que tinguen dificultats en la lectura (lectura fàcil).

Ensenyament multinivell. És una estratègia que permet ensenyar a aprenents dins d'aquesta classe, amb aquest currículum, en aquestes àrees, però amb diferents objectius o nivells de dificultat (Miller, 2002, en Gartin i al., 2002), centrant-se en el desenvolupament dels conceptes mitjançant els continguts, com a via per a aconseguir l'aprenentatge de destreses, i no centrant-se en l'aprenentatge del contingut com a objectiu en si mateix.

Estratègia de la piràmide.

Metodologia

La metodologia a l'aula inclusiva és un element fonamental del currículum. La utilització de **diverses estratègies curriculars** permetrà al professorat generar tasques i activitats en les quals tot l'alumnat tinga possibilitat de participació, alhora que fomentarà la cohesió del grup d'aula i l'aprenentatge cooperatiu.

Algunes de les **estratègies metodològiques** que podem utilitzar són:

- Aprenentatge cooperatiu.
- Centres d'interés.
- Projectes.
- Resolució de problemes.
- Contractes.

COMPONENTS

Tasques	A través de les tasques, els aprenents interaccionen amb la informació, exploren les idees i els nous coneixements des del seu nivell (rellevant), alhora que construeixen el seu aprenentatge basant-se en els seus coneixements i experiències prèvies.
Tècniques didàctiques	
Per a captar l'atenció	■ Utilitzar-les al començament de la classe. ■ Procurar que siguin motivadores per a tot l'alumnat. ■ Han de servir per a bloquejar possibles elements distractors. ■ Han d'activar coneixements previs: la tasca ha d'estar basada en la posada en pràctica de coneixements ja apresos en classes anteriors.
Temps lliure (sponge activities)	■ Activitats destinades a "emplenar" el temps lliure que li queda a l'alumnat quan ja ha acabat la tasca. ■ La seua finalitat ha de ser didàctica. ■ Han de resultar atractives i motivadores.
Organitzadors gràfics	És una representació visual de fets, conceptes, idees, etc., que ajuda a organitzar i visualitzar el pensament.
Metàfores	Són analogies que serveixen per a mostrar les semblances i diferències entre dos conceptes, un d'aquests un nou concepte i l'altre, un objecte familiar o proper a l'alumnat i de fàcil comprensió. <i>Exemple: explicar l'estructura d'un govern establint una comparació amb l'organització i funcionament d'una orquestra.</i>
Jocs de rol	L'alumnat assumeix el rol d'un personatge i representa una escena relacionada, que imita una situació real relacionada amb algun concepte o amb la resolució d'algun problema.

TEA. Trastorn de l'Espectre de l'Autisme

Una **GUIA** per a
la **COMUNITAT EDUCATIVA**

COMPONENTS

Materials

Els materials i recursos constitueixen una eina per a accedir als continguts d'aprenentatge i adquirir les habilitats necessàries que s'han especificat en els objectius.

Existeixen tres formes d'adaptar o presentar els materials i recursos d'aprenentatge (Schumm, J. S., 1999).

Suports directes

Relació directa entre l'alumnat i un adult, encarregat de proporcionar el suport necessari. El suport pot ser:

- Llegir en veu alta els materials a l'alumnat.
- Proporcionar una instrucció guiada abans, durant i després de la lectura dels materials impresos.
- Ajustar el ritme de la tasca.
- Posar a disposició de l'alumnat informació prèvia, perquè pugui usar els materials de manera independent i autònoma.
- Controlar la comprensió de l'alumnat i ensenyar com i per a què usar els materials.
- Tornar a repetir la tasca si fora necessari.

Simplificar i complementar els materials

La finalitat de **simplificar els materials** com a adaptació no és reduir els continguts d'aprenentatge, sinó proporcionar a l'alumnat eines que permeten accedir a aquests. Són formes de simplificar els materials:

- Refer els materials en formats més simples.
- Proporcionar resums, organitzadors gràfics o esquemes dels materials.
- Crear i desenvolupar guies d'estudi que proporcionen suport a l'alumnat abans, durant i després de la tasca.
- Reduir la durada de la tasca.
- Ajustar el ritme de la tasca, per a permetre que algunes parts puguin repetir-se si és necessari (per exemple, poder llegir un text diverses vegades).
- Utilitzar colors per a marcar conceptes clau i nou vocabulari dins d'un text.

D'altra banda, **complementar els materials** suposa l'ús de materials alternatius per a ajudar l'alumnat a accedir i dominar els continguts d'aprenentatge, o a adquirir les habilitats especificades en el currículum general.

Estratègies per a l'ús de materials. L'ensenyament d'estratègies per a l'ús dels materials d'aprenentatge està orientat a ajudar l'alumnat a convertir-se en aprenents independents i autònoms, capaços de gestionar el propi procés d'aprenentatge.

COMPONENTS

	Podem distingir dos tipus fonamentals d'estratègies: la lectura col·laborativa i la resolució de problemes.
Avaluació	El procés i els instruments d'avaluació també poden constituir una barrera per a una part de l'alumnat. No existeix una eina o instrument d'avaluació inclusiu, sinó que l'ús d'un o altre dependrà de les necessitats i demandes de cada alumne o alumna. Per tant, no es tracta de condemnar i eradicar les tradicionals proves, exàmens i tests, sinó de plantejar noves alternatives que oferisquen un ventall major de possibilitats de manera que l'avaluació no constituïska un obstacle en el procés d'aprenentatge.
Quaderns de avaluació	El professorat pot confeccionar un registre on anotar les seues observacions durant el treball en els Centres d'Interés.
Llistes de control	Les llistes de control són molt útils per a avaluar el funcionament del grup de treball. El professorat ha d'identificar aquells aspectes que vol avaluar, i oferir diferents nivells de compliment d'aquests per a determinar en quin estat es troba assimilat en un continu des de "encara no s'ha adquirit" a "s'observa la major part del temps". Es poden confeccionar tantes llistes com aspectes es vulguen avaluar: hàbits de treball, habilitats socials, habilitats cognitives, etc.
Dossier d'aprenentatge	Un dossier d'aprenentatge és la recopilació dels diferents treballs d'un alumne o alumna sobre una o més àrees. Ha d'incloure treballs realitzats en grup i treballs individuals. També ha de constar els objectius als quals respon, els criteris d'avaluació, així com reflexions personals i autoavaluacions sobre les tasques realitzades. El dossier d'aprenentatge no serà la simple unió de diversos treballs, sinó que tindrà un sentit propi, una línia de continuïtat, i ajudarà a identificar les fortaleeses i debilitats de l'alumnat i adonar-hi respostes. Aquest recurs ofereix un visió del procés educatiu (no de productes finals ja acabats, sinó del seu progrés), i identifica les seues fortaleeses i les seues febleses.
Rúbriques	Les rúbriques són escales de valoració de categories ordenades, acompanyades de descripcions dels criteris d'avaluació de la tasca o producte d'aprenentatge, que solen anar des de <i>excel·lent</i> a <i>molt pobre</i> .
Qüestionaris	Els qüestionaris són especialment útils per a avaluar el coneixement, el grau de comprensió, l'assimilació i el desenvolupament de la tasca de cada alumne o alumna, de manera individual. Poden ser tancats (tests, qüestionaris de resposta múltiples, etc.), o de preguntes obertes, dirigides a provocar la reflexió de l'alumne o alumna sobre el seu acompliment en la tasca.

